

Держава забезпечує громадянам та юридичним особам України рівні умови захисту прав власності на землю. Конституція України проголошує, що держава забезпечує захист прав усіх об'єктів права власності і господарювання, соціально спрямованість економіки. Усі об'єкти права власності рівні перед законом. У Земельному кодексі також підкреслюється, що власник земельної ділянки або землекористувач може вимагати усунення будь-яких порушень його права, навіть якщо ці порушення не пов'язані з позбавленням володіння земельною ділянкою і відшкодування завданих цим збитків.

З метою підвищення ефективності контролю у галузі охорони природи та раціонального використання земельних ресурсів в Україні здійснюється стимулювання працівників спеціально уповноважених державних органів, а також громадських інспекторів у даній галузі. Керівник територіального природоохоронного органу при визначенні розміру суми стимулювання враховує конкретний внесок особи, яка виявила порушення природоохоронного законодавства та вжила заходів для притягнення винних до відповідальності.

Список використаних джерел

1. Земельне право України: підручник / М.В. Шульга (кер. авт. кол.) Г.В. Анісімова, Н.О. Багай, А.П. Гетьман та ін. За заг. ред. М.В. Шульги. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 368 с.
2. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. – К., 1998. – 220 с.
3. Шапоренко О.І. Механізми державного управління земельними ресурсами (на прикладі деградованих і малопродуктивних земель): Автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. – Донецьк, 2005. – 39 с.
4. Кухтин П.В., Левов А.А., Лобанов В.В., Семкина О.С. Управление земельными ресурсами: Учеб. пособие. – СПб.: Питер, 2005. – 384 с.
5. Боклаг В.А. Державне регулювання земельних відносин в Україні / В.А. Боклаг // Теорія та практика державного управління: зб.

наук. праць. – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2008. – №1(20). – С. 354–360.

6. Бабміндра Д.І. Земельні ресурси України та їх використання / Д.І. Бабміндра, А.М. Третяк. – К.: ТОВ ЦЗРУ, 2003. – 143 с.

7. Пересоляк В.Ю. Формування механізму державного управління земельними ресурсами населених пунктів: Автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. – Л., 2006. – 20 с.

8. Теоретичні основи державного земельного кадастру. – Львів: Новий світ, 2004. – 392 с.

9. Проник Ю. Теоретичні положення управління земельними ресурсами в регіоні // Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України. – Тернопіль, 1999. – Вип. 3. – С. 129–131.

10. Гарнага О.М. Основні методи та функції управління земельними ресурсами // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції. – Рівне, 2006. – Вип. 12, №4: Сер.: Природокористування та ресурсозбереження. – С. 40–47.

11. Бавбекова Е.А. Про поняття державного управління земельними ресурсами в сучасних умовах // Актуальні проблеми держави і права. – О., 2005. – Вип. 25. – С. 390–395.

12. Нечипоренко О.М. Зарубіжний досвід інституціонального забезпечення управління земельними ресурсами (на прикладі Данії) // Продуктивні сили і регіональна економіка. – К., 2007. – Ч. 2. – С. 268–272. – А674021–2

13. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами і національна безпека країни // Земельні відносини і просторовий розвиток в Україні. – К., 2006. – Ч. 1. – С. 155–157.

14. Петраковська О.С. Механізми вирішення задач управління земельними ресурсами міст // Інженерна геодезія. – К., 2005. – Вип. 51. – С. 227–235.

15. Охрій О.П. Інформація в процесі управління земельними ресурсами // Зб. наук. пр. – Донецьк, 2003. – Т. 4: Сер.: Державне управління, вип. 29: Державне регулювання економічного розвитку. – С. 169–180.

МД. МОМІНУЛ ХОК,

к.е.н., доцент, Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Модернізація української економіки на інноваційних засадах – імперативна вимога її виживання та розвитку

У статті обґрунтовується необхідність переходу України на траєкторію модернізації. Здійснюється оцінка соціально-економічних явищ і факторів, що стали причинами затяжних кризових процесів в економіці України, та обґрунтовуються пропозиції щодо зрушення інноваційних процесів у країні.

Ключові слова: інновації, інноваційний процес, модернізація, державні цілі.

В статье обосновывается необходимость перехода Украины на траекторию модернизации. Осуществляется

оценка социально-экономических явлений и факторов, которые стали причинами затяжных кризисных процессов в экономике Украины, и обосновываются предложения относительно сдвига инновационных процессов в стране.

Ключевые слова: инновации, инновационный процесс, модернизация, государственные цели.

The article is directed to the necessity of the transition of Ukraine's economy based on modernization. The estimation of the socio-economic phenomena and factors which beca-

me reasons of the protracted crisis processes in the economy of Ukraine and suggestions are grounded in relation to the change of innovative processes in a country is carried out.

Keywords: *innovations, innovative process, modernization, state goals.*

Постановка проблеми. Життєва необхідність переходу України на траєкторію глибокої модернізації її економіки на інноваційній основі є імперативною вимогою сучасного етапу її розвитку і потребує відповідного наукового осмислення та обґрунтування. Подальше функціонування української економіки в межах сервісно–сировинної моделі її розвитку стає однозначно безперспективним і загрозливим щодо її фінансово–економічної безпеки, ймовірної втрати нею економічного, а отже і національного суверенітету України.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблематиці модернізаційних процесів, що відбувалися в минулому і розгортаються сьогодні, присвячений великий масив досліджень авторитетних зарубіжних і вітчизняних вчених (М. Вебера, К. Маркса, Ч. Шумпетера, Дж. Кейнса, Д. Бела, О. Тоффлера, В. Іноземцева, Ф. Красільщикова, С. Глазьева, В. Гейця, Ю. Пахомова, В. Мунтияна, О. Білоруса та багатьох інших). Сьогодні ми маємо достатньо потужну теоретико–методологічну базу для творчого осмислення, використання і адаптації її до специфічних умов України і використання з метою вироблення науково обґрунтованої стратегії модернізації всіх сфер суспільного життя країни і, насамперед, її економіки, ефективно відповісти на виклики сучасності.

Метою статті є оцінка соціально–економічних явищ і факторів, що стали причинами затяжних кризових процесів в економіці України, та обґрунтування пропозицій щодо зрушення модернізаційних процесів в країні.

Виклад основного матеріалу. Як показує досвід людства, жодна доленосна суспільна проблема не розв'язувалася без допомоги науки. Цей же досвід свідчить, що в періоди криз у суспільстві народжувалися нові імпульси, нові підходи до виходу на новий рубіж подальшого розвитку, піднесення економіки, зміни її структури на більш прогресивну, що відповідає новим критеріям ефективності. В кризовій ситуації відкриваються нові можливості для зміни образу мислення, ідеологічних засад бізнесових і політичних еліт, державного чиновництва. Проблема кризи в Україні – це проблема нашої модернізації соціально–економічного розвитку й моделі держави, економіки, які у нас склалися і які є нечутливими до досягнень науки та процесів, які відбуваються в цій сфері.

Ситуація у цій сфері склалася загрозливою. Важливим є той факт, що до 2015 року очікується вичерпання такого стратегічного ресурсу, як припинення активного функціонування покоління науково–технічних спеціалістів радянської школи, які, з тих чи інших причин, не підготували собі адекватної заміни. Вони є носіями унікального неявного знання, досвіду, які у значній частині не документуються, а передаються своїм послідовникам при безпосередньому спілку-

ванні. Громадськість, роботодавці відзначають той факт, що випускники вищих навчальних закладів здебільшого не мають заявленої в документах кваліфікації. Продовжується процес комерціалізації вищої школи і супутній з нею процес девальвації знань, умінь, навичок, згортання цілих напрямів підготовки науково–інженерних кадрів, тобто кадрів, які є генераторами інноваційного розвитку, створення високотехнологічної структури національної економіки.

Україна знаходиться у стані перманентних реформ 22 роки. Реформи повинні були призвести до кардинальних змін в економіці, вироблення стратегічних напрямів економічної політики на довгострокову перспективу. На нашу думку, підсумки цієї роботи більш ніж сумні. Економіка України не лише не утрималася на досягнутому 22 роки тому рівні, а й відкотилася від цього рівня далеко назад. Важливим є той факт, що в 80–х роках в Україні діяло 700 оборонних підприємств (а це, як правило, високотехнологічні підприємства) із загальною кількістю 1,5 млн. зайнятих, які давали близько 30% продукції радянського ВПК. При цьому Україна мала третій ядерний потенціал у світі. Згідно з результатами досліджень порівняльної ефективності національних стратегій розвитку в цих же роках Україна за класифікацією ООН досягла рівня високорозвиненої промислової держави. За фізичним обсягом випуску промислової продукції Україна могла бути умовно порівняною з Францією, яка тоді (як і сьогодні) була п'ятою за величиною економічного потенціалу країною в світі. За період членства у СOT (2008) Україна опустилась із 43 на 53–тє місце у світі за розміром номінального ВВП. Індекс фізичного обсягу ВВП України в 2011 році становив лише 76% рівня 1991 року – це найнижчий показник серед усіх колишніх республік СРСР, крім Молдови. В 1990 році український ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності перевищував середньосвітові показники на 11%, а в 2012 році він був на 40% нижчим середньосвітового рівня, і розрив продовжує збільшуватися [1]. З–поміж індустріальних галузей практично повністю зникли наукоємні, високооплатні виробництва у верстатобудуванні, приладобудуванні, мікропроцесорному виробництві, біохімії, суднобудуванні.

Заслугує на увагу висновок американського політолога З. Бзежинського в його книзі «Стратегічний погляд: Америка і глобальна криза» про те, що Україну слід включити до списку країн «геополітичних аналогів відмираючих біологічних видів», безпека яких залежить від прихильності США [1].

Від ядерної наддержави до «біологічно відмираючого виду» – такий шлях пройшла Україна за роки незалежності.

У роки незалежності бізнес був зорієнтований на швидке збагачення, на експлуатацію виробничого потенціалу, а звідси – його швидку деградацію і втрату економічної динаміки на засадах інноваційного розвитку.

Якщо у 1990 році в Україні 36% усіх підприємств були інноваційними, то у 1994 році їх було 26%, а сьогодні взагалі лише 8–11% [2]. Україна стартувала з потужним інтелектуальним потенціалом, а сьогодні він, за оцінками, зменшився що–

найменше удвічі. За даними обстеження інновацій за системою GIS у 2008 році, технологічними інноваціями в Україні займалося 11,6% підприємств (в 2010 році – 9,8%), в Чехії – 41,7, Німеччині – 74, Ірландії – 61,4, Швеції – 54,6, Великобританії – 44,6, Австрії – 57,5%. Україна відстає від технологічно-інноваційного світу в середньому у 4–5 разів [3].

Витоки цих небезпечних процесів і тенденцій у вітчизняній економіці кореняться в психологічному налаштуванні, що супроводжувало первинне формування української державності. Йдеться про первинний поштовх, перший імпульс націленості активної частини громадськості України на той чи інший результат. За Гегелем, вільним є перший крок, але люди є рабами наступного, тобто фіксується надзвичайна важливість саме перших кроків у будь-яких починаннях.

В Україні так склалося, що перші кроки на шляху формування її суверенності виявилися доленосними, визначальними не тільки для творення нових цінностей, розблокування національної духовності, а й особливо для традицій новаторства, в тому числі й у сфері науково-технічного прогресу. Буквально з перших кроків побудови незалежної держави енергія піднесення духу населення через низку об'єктивних причин була каналізована на інший (теж вкрай важливий) напрям дій. Енергія активної частини населення України була спрямована на обґрунтування самої ідеї незалежності. Адже в Україні (на відміну, наприклад, від Польщі, Угорщини чи Чехії) загальнонаціонального руху за незалежність до повного розпаду СРСР не було. Якщо в зазначених країнах зусилля держави і лідерів громадських рухів були спрямовані на економічні реформи і пошуки ефективних механізмів їх реалізації, то в Україні, коли незалежність раптово (і навіть несподівано) здобулася, потрібно було ще переконувати основну масу населення в тому, що суверенність вигідна і необхідна. Питання ж модернізації економіки в такій ситуації виявилися другорядними [4]. До того ж вважалося, що в майбутньому в економічному реформуванні не слід винаходити власний «український велосипед», власну модель входження в ринок. Натомість Україна взялася за реалізацію рекомендацій «Вашингтонського консенсусу». Найбільш руйнівними для України були демонтаж державних регуляторних функцій, відмова від будь-яких форм планування («невидима рука ринку»), неефективна приватизація базових галузей національної економіки (створення «ефективного власника») і тотальна відкритість національної економіки в зовнішній економічній простір з його високими критеріями конкурентоспроможності. І це в той час, коли вже був сумний аргентинський досвід, з одного боку, і зовсім протилежний – новаторський досвід Японії, Південної Кореї, Китаю, Угорщини, Чехії, Польщі і багатьох інших – з іншого. Корисним був і досвід США. Вже у 80-ті роки XX ст. у США було розроблено концепцію «національної інноваційної здатності», на основі якої було вироблено державну промислову стратегію, спрямовану на прискорення переходу від одних «проривних» стратегій до інших. При цьому пріоритетом стали потреби суспільства, під які

підлаштовувалися наукові розробки і технологічні досягнення. Якщо ж звернутися до основних форм державної інноваційної політики, то серед них слід відмітити, з одного боку, пряму державну підтримку фундаментальних досліджень, сприяння комерціалізації нових технологій та їх цілеспрямоване впровадження, а з іншого – непряму підтримку інновацій за допомогою податкової політики.

Першорядне значення мали також інвестиції в систему освіти та в елементи господарської інфраструктури.

У США не лише сміливо дивляться в майбутнє, а й активно його формують. У цій країні діє більше тридцяти футурологічно-прогностичних конференцій. Державні структури підтримують думку, що існуюча модель світового розвитку вичерпала свої можливості, а попереду – перехід у новий (6-й) технологічний уклад (біотехнології, нанотехнології, проектування живого, вкладання в людину, нове природокористування, робототехніка, нова медицина, високі гуманітарні технології збирання та знищення соціальних суб'єктів). У США глибинні причини нинішньої глобальної кризи вбачають у вичерпаності можливостей 5-го технологічного укладу (комп'ютери, малотоннажна хімія, телекомунікації, електроніка, Інтернет).

Усі пострадянські країни, і в тому числі Україна, проігнорували 5-й уклад, бо займалися саморуйнацією і надспоживанням. Південна Корея стала одним із лідерів 5-го укладу, але їй довелося до 43% свого ВВП витратити на інвестиції та інновації, зменшувати споживання.

Держава повинна усвідомити, що вкладання в розробки 5-го укладу вже не принесуть потрібних для прориву і віддачі успіхів. В Україні не слід приділяти увагу галузям, що досягли стадії насичення. Але й нові галузі 6-го укладу поки що не готові прийняти великі інвестиції навіть у розвинених країнах, і тим більше в Україні. В Україні практично відсутні нанотехнології, нова медицина, «зелена» хімія. За цих умов американці дають перевагу тим особам, які мислять категоріями 6-го укладу, мають власну мрію, бо все починалося і починається з мрії, а не з «роблення» грошей.

Аналогічне спостерігається в усіх високорозвинених країнах Європи, які йшли по шляху заміщення підвалин держави і диверсифікували її функції. В Україні ж різке послаблення державного втручання в соціально-економічні процеси відкрило шлях конкуренції, злочинності, зростаючому розриву між рівнем і способом життя незначної частини багатьох і величезної маси малозабезпечених. По суті, в наявності два народи – багатий і бідний, і в них зовсім протилежні інтереси у сфері інновацій. Складається таке враження: в Україні в інноваціях більше всього зацікавлені ті, у кого немає ресурсів, достатніх заощаджень, які б обернулися потужним джерелом інвестицій, ті ж, хто знемагає від перенасичення земними благами, інноваціями займатися не хочуть, бо їхні інтереси – за кордоном, їхня психологія – це психологія окупантів, мародерів, «трофейників», тобто «фахово-офшорна» еліта, до того ж – сировинна [5]. І поки не буде ліквідовано критичне майнове розшарування, поки не запустяться в дію «соціальні ліфти», поки не

сформується чисельний середній клас і нова (з високотехнологічною свідомістю) еліта – Україна продовжуватиме знаходитись у трясовині відсталості.

За умов, що склалися, можливе лише незначне відновлювальне економічне зростання. Україна не в змозі конкурувати не тільки з кранами – лідерами в галузі інновацій, а й з більшістю інших країн, включаючи таких гігантів, що успішно крокують по індустріальному шляху, як Китай, Індія, Росія, Бразилія, Малайзія тощо. Крім того, конкурентоспроможність української економіки знизить значний нееквівалентний обмін, властивий конкуренції слабкого із сильним, сировинний експорт із низькою часткою доданої вартості. Збитковість зовнішньої торгівлі (а вона формує значну частку ВВП) була закладена запровадженням невиправдано знижених імпорتنих тарифів при поспішному вступі України до СОТ. До 2005 року цього явища не було. З 2006 року вона щорічно стала приносити збитки економіці в розмірі приблизно \$15 млрд. (в 2006 році – \$11,6 млрд.; в 2007 році – \$15,3 млрд.; в 2008 році – \$12,7 млрд.).

Введені захисні тарифи виявилися в середньому вдвічі меншими, ніж у середньому по СОТ. (Для порівняння: максимальний розмір дозволених до використання ставок митних тарифів по імпорту молочних продуктів становить в США 92%, в ЄС – 226%, в Японії – 687%, а в Україні – лише 10% [6].)

На нашу думку, інноваційному прориву української економіки перешкоджають нині принаймні чотири обставини. Перша з них безпосередньо пов'язана з психологією корпоративного менеджменту, який адаптувався до умов світового ринку і у значній мірі сприйняв його стандарти, ґрунтовно опанував традиційні «правила гри» з корумпованими прошарками вітчизняного бюрократичного класу. І поки існують ці «правила гри», і олігархам, і високим чиновникам вигідніше закуповувати готові технології за кордоном, а не розвивати своє власне високотехнологічне виробництво.

По суті, левова частина придбаного за кордоном устаткування може з успіхом закуповуватися у власних вітчизняних компаній. У тих галузях, де придбані за кордоном технології і готова продукція використовуються для здійснення соціально необхідних послуг, особливо у сфері виробництва ліків і житлово-комунального виробництва, закупівля невиправдано дорогих засобів обертається прямими втратами для добробуту українських громадян, які змушені економити на умовах життя і власному здоров'ї. «Синдром дорогих закупівель» безпосередньо підриває потенціал ринку, ліквідує робочі місця, знижує купівельну спроможність населення. Так, за підсумками 2012 року, частка імпортової продукції на внутрішньому ринку окремих галузей промисловості України становила: легка промисловість – 98,4%, легкове автомобілебудування – 82,8, холодильне і морозильне устаткування – 83,1%, сільгоспмашинобудування – 79,8, фармацевтика – 77,6, меблі – 75,6, папір та паперові вироби – 61,4% [1].

В умовах відсутності власного виробництва споживання зростає за рахунок доларової інфляції і зростання зовнішнього боргу. Реальна заробітна плата в Україні заморожена

на рівні 2000 року. Індикатором цього стану може слугувати той факт, що номінальна заробітна плата в перерахунок на долари зросла з того часу майже в дев'ять разів, однак це практично ніяк не вплинуло на структуру споживчої корзини, в якій частка продовольчих товарів лишається на рівні 60% (проти 10–15% у розвинених країнах) [1].

Імпортна продукція споживається головним чином за рахунок торгових кредитів і кредитів іноземних виробників (ТНК), зацікавлених у збуті своїх товарів на внутрішньому ринку України.

На кінець 2012 року торгові кредити становили третину (\$21 млрд.) короткострокового зовнішнього боргу України (з погашенням протягом року). На момент вступу до СОТ ця заборгованість становила \$7,4 млрд. [1]. Але не стільки зростаючий розмір зовнішнього боргу, скільки надмірно завищена вартість його обслуговування поступово обмежує українського споживача.

Друга перешкода до інноваційної моделі розвитку пов'язана з руйнацією ринково-безпорадних, але технологічно унікальних і першокласних радянських вертикально інтегрованих структур, які об'єднували в собі розробку високотехнологічної продукції, її випробування, дослідне виробництво, освоєння серійного виробництва «хай-тек виробів», їх після продажний сервіс та модернізацію. Різке зниження обсягів держзамовлення і хронічна нестача інвестицій у вітчизняне виробництво підтримує стан дезінтеграції циклів виробництва високотехнологічної продукції і перешкоджає відновленню системи підготовки кваліфікованих інженерів і робочих кадрів. Ланцюг «ВНЗ – конструкторське бюро – виробництво – обслуговування» виявився зруйнованим. Зупинення виробничого процесу призводить до втрати кваліфікованих кадрів, нерационального перепрофілювання виробництва, до рейдерського захоплення землі та нерухомості. В ці процеси втягуються корупційні механізми на місцевому рівні. Через зазначені причини значна частина коштів, які інвестуються в даний час у науково-технічні програми, як правило, не ефективно використовуються і розкрадаються.

Третім чинником, який гальмує інноваційний процес, є відсутність чіткого цілеспрямовання з боку держави. На сучасному етапі постановка цілей у галузі високотехнологічного виробництва має забезпечувати випереджуючий розвиток. Це означає, що продукція повинна бути не просто конкурентоспроможною, а унікальною, якій немає світових аналогів. Цього досягти неможливо, поки держава не сформулює чіткий запит до вчених, винахідників, інженерів. Тому, як свідчить досвід усіх країн з розвинутою економікою, головне завдання для України полягає в розробці програми модернізації економіки на інноваційній основі. Інновації – це технологічний прорив, здатний технічно прискорити динаміку соціально-економічного розвитку. Для якісного прориву потрібно збільшити частку технологічно високих виробництв принаймні до 35–40%, наукоємної продукції – до 25–30%, частку підприємств, які впроваджують інновації, – до 35–45% [2]. А цього досягти неможливо без кардинальної зміни у структурі економіки.

Першим кроком у цьому напрямі є розробка програм модернізації країни, де інновації – їх складова. Адже інновації – це

технологічний ривок, який здатний технічно прискорити динаміку розвитку. А модернізація, в широкому розумінні, це досягнення прогресивних зразків, якісна зміна, вдосконалення, оновлення суспільства, приведення його базису у відповідність до нових вимог і норм ефективності і результативності.

Потрібно особливо підкреслити, що тільки модернізація (а не інновація) є тією системою заходів, яка здатна створити базу для подолання економічного та технологічного відставання України від розвинутих країн. Розуміння модернізації як простої заміни зношеного устаткування і застарілих технологій – дуже спрощене. Модернізація повинна охоплювати всі підсистеми суспільного організму. Іншими словами, кардинальні зміни повинні охоплювати культурологічну, соціально-демографічну, економічну, наукову, освітню, комунікаційну, адміністративну, політичну, охоронну, правову сфери. Узагальнено можна відокремити такі характерні ознаки модернізаційного процесу:

- модернізація – революційний процес, оскільки перехід від «традиційності» до «сучасності» супроводжується радикальними всеохоплюючими трансформаціями моделей людського існування і діяльності;
- модернізація – системний процес: зміни в одній зі сфер діяльності неминуче позначаються на інших сферах;
- модернізація – комплексний процес, який не можна звести до будь-якого одного фактору, сфери, аспекту, виміру;
- модернізація – довготривалий, а не одномоментний процес. Вона має динамічний характер по масштабності змін, але при цьому він є еволюційним за швидкістю їхнього здійснення;
- модернізація – стадіальний процес, в якому можливе виділення рівнів його зрілості, через які має пройти суспільство;
- модернізація – процес гомогенізації суспільства. Модернізоване суспільство має багато спільних рис, тобто модернізація стимулює тенденції до інтеграції, конвергенції спільнот;
- модернізація – процес незворотний, розпочавшись, він не може бути зупинений. Він може сильно варіюватися стосовно різних країн ступенем змін, але не самим напрямом цих змін;
- модернізація – процес глобальний, загальносвітове явище, обумовлене дифузією сучасних ідей та технологій з центру до периферії світового господарства.

Знаковим для України є те, що модернізація українського суспільства названа головним пріоритетом державної політики у посланні Президента України Верховній Раді «Модернізація України – наш стратегічний вибір» (2011). З послання Президента можна зробити висновок, що воно містить багато пріоритетів модернізації і в ньому намічені контури дерева модернізаційних цілей на перспективу. Але якщо модернізаційні завдання не закласти і не деталізувати у середньо- і довгострокові програми роботи органів влади, вони так і залишаться тільки політичними деклараціями, гаслами.

Нарешті, четверта, і, можливо, найголовніша, причина гальмування інноваційного процесу – відсутність чіткого образу майбутнього, в тому числі і технологічного обличчя країни. Перш ніж розпочати конкурентний чи інший відбір передових технологій, українська економіка повинна мати надією ро-

звитку, образ майбутнього, які визначатимуть як власне виробничі пріоритети, так і застосування пріоритетних продуктів у житловому будівництві, в прокладанні транспортних коридорів, у військово-технічній сфері тощо. А це означає, що спочатку Україна має вирішити, за рахунок чого вона буде виживати і розвиватися у віддаленій перспективі, скажімо, на 30–50 років вперед. Далі, з якими державами вона вважає доцільним налагоджувати довгострокове політичне і торгове партнерство; які мегапроекти забезпечують у цьому партнерстві її ексклюзивну, незамінну роль для партнерських економік; які технології, матеріали і людські ресурси потрібні для їх реалізації, і відповідно деконцентрувати великі виробництва, які з них модернізувати, а які перепрофілювати; як краще забезпечити інфраструктурний потенціал окремо для виробничих і соціально-побутових цілей; як краще організувати мобілізацію і підготовку управлінських, інженерних і робітничих кадрів з урахуванням природних, соціально-демографічних, етнокультурних особливостей конкретних регіонів і територій.

Висновки

Таким чином, насамперед – мегапроект, чіткий образ майбутнього і лише потім – технологічні та архітектурні деталі у суворій відповідності з їхнім призначенням, тобто функцією, яка розгорнута в майбутнє і потенційною потребою в розрахунок на довгостроковий період, який охоплює десятиліття, забезпечують осмислено цілеспрямовану діяльність покоління.

Розпочати роботу потрібно з налагодження інститутів системи управління інноваціями, зі створення структур для формування прикладних завдань на основі системного пошуку, відбору і експертизи науково-технічних розробок. За своєю суттю мова йде про створення ефективного і творчого «колективного розуму», в якому держструктури працюють разом із недержавними, громадськими організаціями та активними групами громадян.

Список використаних джерел

1. Кузнецов А. Страна в объятиях транснационального капитала. – «2000», №28, 12–18 июля 2013. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://2000.net.ua/2000/derzhava/ekonomika/92225>
2. Симоненко В. К прорыву не готовы. – «2000», №8, 24 февраля – 1 марта 2012. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://2000.net.ua/2000/derzhava/ekonomika/78560>.
3. Симоненко В. Еще об идеологии инновации. – «2000», №12, 23–29 марта 2012. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://2000.net.ua/2000/derzhava/problemy/79206>
4. Пахомов Ю.М. Система ценностей как фактор конкурентоспособности країн в глобальном мире / Ю.М. Пахомов // Экономика рыночных отношений. – 2008. – №1. – С. 148–155.
5. Калашников М. Модернизация по-русски / М. Калашников. – М.: Фолио, 2011.
6. Найденов В.С. От кризиса к кризису. – «2000». – №26, 26 июня – 4 июля 2013. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://2000.net.ua/2000/derzhava/ekonomika/92017>